

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ethices Christianae, Libri Tres

Daneau, Lambert

Genevæ, 1579

Cap. XVIII. De summa totius Legis diuinæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41242

Roman. 6. vers. 23. & 7. vers. 7. Et de Legis ipsius explicatione hactenus. Veniamus ad tertiam & ultimam huius tractatus partem, quæ breuem summæ & epitomes totius Legis explicationem continet.

CAP. XVIII.

De summa totius Legis diuinæ.

Vltima huius libri pars, epitomen totius diuinæ Legis continet, ne in immensum fusa res & materia vagetur: sed certo eoque breui cōpendio cōcludatur, memoriæ nostræ iuuandæ causa, ut ait Cypr. in explicatio. Dominicæ orationis. Quæ sit autem huius Legis summa variè videtur expositum. Ac primū quidem Paulus, 1. Timoth. 1. vers. 5. finem Legis ait esse charitatem ex puro corde, bona conscientia, & fide non ficta. Alibi quoque idem Paulus vno verbo totam Legem impleri scribit, eiusque summam esse, Proximi charitatem. Roman. 13. vers. 9. Galat. 5. vers. 14. Christus autem, Matth. 22. vers. 37. & Mar. 12. v. 29. ait esse duplicem huius legis summam, *Diliges Dominum Deum tuum toto corde, tota anima, totis viribus, & tota potestate tua: item, Diliges proximum sicut teipsum.* Quod etiam Leuit. 19. vers. 18. traditur. At Iacobus cap. 2. vers. 8. totam huius Legis summam vno tantum capite comprehendit, *Diliges proximum tuum, sicut teipsum.* Cur tam variè? Quia cum duplex sit huius Legis tabula, vtriusque sua quædam est summa: & cum

O.iiij.

quæritur, ecquæ sit summa Legis, modò de prima, modò de secunda tâtum, modò de vtraque tabula responderi solet, prout ea res est, & quæstio, de qua tractatur & agitur. Vtraque enim illa tabula siue seorsim & separatim, siue collectim sumpta, Lex dicitur. Ex quo fit, vt modò vno tantum capite, modò duobus summa huius Legis cõprehendatur. Nam quum vniuersa Legis vtriusque tabulæ summa quæritur, sic est respondendum, quẽadmodum & Christus & Moses dicunt, Matth. 22. vers. 37. Leuit. 19. vers. 18. *Diliges Dominum Deum tuum toto corde, tota anima tua, & diliges proximum sicut teipsum.* Cum autem vnius tantum tabulæ summa quæritur, velut si primæ tabulæ summa quæritur, vnum tâtum ex his duobus caput respondetur. Nempe vel hoc, *Diliges Dominum Deum tuum toto corde,* &c. si de prima Legis tabula quæstio est: vel hoc, *Diliges proximum tuum sicut teipsum,* si de secunda Legis tabula agitur. Ergo quando & Paulus & Iacobus scribunt summam Legis in eo esse, vt proximum diligamus, secundam tantum tabulam spectant, de qua illis res erat: non autem vtraque. Quando autem & Christus & Moses ab eo capite summam huius Legis incipiunt, *Diliges Dominum Deum tuum toto corde,* vtriusque tabulæ epitomen & compendium, non autem vnius tantum, summam explicant & tradunt.

Est ergo hæc Legis diuinæ summa, *Diliges Dominum Deum tuum, toto corde, tota anima, totis viribus & potestate tua, & proximum tuum, sicut teipsum.* Denique dilectio Dei & dilectio proximi, duo sunt summa totius huius Legis

Legis capita.

Vtraque autem dilectio ita mutuo nexu iungitur, ut vna ab altera diuelli separarique non possit. Nam qui Deum verè amat, idè ille amat & proximum. Mentitur enim qui se ait Deum diligere, si interim fratrem oderit, 1. Ioan. 4. vers. 20. Itaque is negatur esse à Deo, qui proximum non diligit, 1. Ioan. 3. vers. 10. Nam qui se diligi præcepit Deus, idem ille & proximum diligi iubet, 1. Ioan. 4. vers. 7. 8. 11. Ioan. 13. vers. 34. & 15. vers. 12. Sunt igitur res inter se coniunctissimæ, prorsusque inseparabiles & indiuulsæ, Dei & proximi dilectio. Itaque addita est à Christo particula (Et) quæ vtramque inter se adhærere, annexamque esse planè demonstrat. Atque hæc ita esse Lactantius Firmian. in Institut. Christia. apertissimè exposuit. Vnde fit, ut vtraque dilectio vno & communi nomine ἀγάπη nominetur. Non enim diuersis vocibus, sed vna & eadem vtraque dilectio in Scriptura appellata est, quæ vehementissimum amoris affectum significat. Hoc enim vox ἀγάπη denotat. Vnde August. in Sermo. de Ascensione Domini ait, Quia non alia charitas diligit proximum, quàm illa, quæ diligit Deum. Non ergo alia charitate, quàm qua proximum diligimus, ipsum Deum diligimus: sed quia aliud est Deus, aliud proximus, vna charitate diliguntur, non sunt tamè vnū quæ diliguntur. Vide eundè August. lib. 1. De doctr. Christ. c. 22. 23. & seq. Thomā in 2. 2^æ. q. 23. & 24.

Neque obstat quod vnum ex iis duobus præceptis dicitur esse & primum & magnum, nempe hoc, Diliges Dominum Deum toto cor-

de, &c. Itaque ab altero differre videtur diuersique generis esse ea dilectio, qua Deum amamus, ab ea, qua proximum. Non est tamen, sed est vtraque eiusdem generis. Nullane verò inter vtranque est differentia? Est certè quædam. Nam dilectio Dei differt à dilectione proximi gradu, nō qualitate: Obiecto, non natura amoris: ordine, non fine. Augustin. lib. 1. De doctrina Christi. cap. 22. Nam & plus amandus est Deus, quàm proximus, qui est homo: & omnino Deus præstantior est homine omni: & primus est diligendus Deus, vt proximus postea ritè diligatur: sed neque ficta Dei, proximive dilectio esse debet: neque alia, quàm intimus & vehementissimus cordis nostri affectus: neque alium finem, quàm vnius Dei gloriam spectare vtranq; charitatem oportet.

Est quidem vna alteri *ὑπὸ ἑτέρῳ*, vt aiunt, subordinata. Est enim Dei dilectio tāquam fons & mater, ex qua proximi dilectio, velut riuus & filia, fluit & procreatur. Itaque primus Deus omnino amandus à nobis est, vt proximus postea diligì à nobis possit. Vnde fit, vt primū de primo capite huius summi, in quo de Dei dilectione agitur, videndum atque tractandum sit.

Ille autē affectus, quo bruta animantia prosequimur, curamus, & in deliciis habem⁹, vt canes, boues, & aues quædam, toto genere ab vtraque & Dei & proximi charitate differt. Itē à charitate differt ea *συμπάθεια*, quæ etiam inter brutas pecudes animaduertitur, veluti bos mugit ad bouem, vacca ad vaccam. Ergo charitas est affectus, non tantū naturæ, sed etiam rationis,

nis, etsi tamē nobis est à natura insitus. Aristot. lib. 8. ἡθικῶν Νικομαχ. cap. 5. Amorem nobis esse ad bruta animantia putat, nō autem amicitiam, quia φιλίᾳ παρὰ θεοῦ. i. affectui: φιλία ἔχει, id est, habi-
tui similis est.

CAP. XIX.

Ecquæ sit summa primæ Legis Tabulæ.

EST autē hæc primæ Legis Tabulæ summa, vt Deū toto corde, tota ani-
ma, totis viribus, totóque robore & animo nostro diligamus, Matt. 22. v. 38. Huius autē sententiæ hic sensus atque signifi-
catio est, vt nulla sit nostri pars Dei metu va-
cua, sed vt omnis noster zelus, cogitatio, volun-
tas, animi studium, & corporis labor cō tendat,
quò Deum & Dominum nostrum diligamus, a-
memus, colamus, honoremus, & prosequamur.
Quod eō difficilius fit, quia toti naturâ caro su-
mus, & à Deo auersi, cūmque eius voluntate to-
to proprióque motu & conatu belligerantes,
Roman. 7. vers. 14. & 8. vers. 8. Ex quo potest fa-
cile intelligi, quàm sit non modò arduum & dif-
ficile: sed etiam omnino ἀδύνατον & impossibile
Legem Dei implere, eique satisfacere. Neque
eūm quamlibet iustitiæ regulam à nobis exi-
git, sed planè perfectam: neque eam etiam dimi-
diatam, sed totam. Atque hinc concluditur fal-
sam esse Pelagianorum sententiam, qui nihil à
Deo nisi nobis possibile in hac Lege præscri-